

Конспект лекції 1. Нейропсихологія як самостійна наукова дисципліна

1. Поняття і предмет нейропсихології

Нейропсихологія – це наука, яка досліджує зв'язок між функціями мозку та поведінкою людини, що вивчається на матеріалі патологій, особливо локальних уражень мозку. Основна проблема нейропсихології полягає в локалізації вищих психічних функцій, тобто в тому, як вони "розташовуються" в різних частинах мозку та як можна встановити їх локалізацію на основі аналізу порушень цих функцій при ураженні мозку.

2. Історія розвитку нейропсихології

Нейропсихологія як окрема дисципліна почала формуватися на основі досягнень психології, нейрофізіології та медицини (неврології, нейрохірургії) початку ХХ століття. Її розвиток був інтенсивним, особливо в нашій країні, у 20-40-х роках ХХ століття. Перші нейропсихологічні дослідження проводилися Л.С. Виготським, однак основна заслуга створення нейропсихології як окремої галузі належить О.Р. Лурії. Він вивчав роль різних відділів мозку у здійсненні різних форм психічної діяльності, а також їх порушення при локальних ураженнях мозку.

3. Місце нейропсихології серед інших наук

Нейропсихологія займає особливе місце серед біологічних та соціальних наук. З одного боку, вона є наукою про мозок як субстрат психічних процесів (природничо наукова дисципліна), а з іншого – наукою про психіку (психологічна гуманітарна дисципліна). Вона тісно взаємодіє з такими дисциплінами, як медицина (неврологія, нейрохірургія), педагогіка, лінгвістика тощо, що надає їй високий потенціал розвитку та інтеграції знань.

4. Напрями сучасної нейропсихології

Сучасна нейропсихологія включає кілька напрямів, зокрема дитяча нейропсихологія, нейропсихологія старіння, диференційна нейропсихологія та нейропсихологія пограничних станів центральної нервової системи. Основною метою досліджень є вивчення мозкових основ психічних процесів, які можуть бути пояснені за допомогою загальних нейропсихологічних знань та методології.

5. Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій

Історія вивчення локалізації вищих психічних функцій включає кілька ключових підходів:

1. **Вузький локалізаціонізм:** Перші дослідники прагнули "прив'язати" кожен психічний функцію до конкретної ділянки мозку.
2. **Антилокалізаціонізм:** Висловлювалася думка про те, що функції мозку не мають чіткої локалізації.
3. **Еклектична концепція:** Це спроба поєднання локалізаціонізму та антилокалізаціонізму.
4. **Заперечення локалізації:** Було запропоновано, що неможливо визначити конкретну локалізацію психічних функцій у мозку, оскільки вони є результатом роботи багатьох частин мозку.